

Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları : 746

İslam Hukukunda İftira
Hasan DOĞAN

ISBN : 978-605-7580-97-9

2. Baskı, Aralık 2019, Ankara, 1.000 Adet

© Bütün Yayın Hakları Türkiye Diyanet Vakfı'na aittir.

Bu Eser Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık
Ticaret İşletmesi İcra Kurulu'nun 11.10.2018
tarih ve 122 sayılı kararıyla uygun görülmüştür.

Yayıncı Sertifika No : 15402

BASKI: **TDV**
YAYIN MATBAACILIK TİC. İŞLETMESİ
BASIMEVİ | PRINTING HOUSE

Ostim OSB Mahallesi 1256 Cadde No: 11
06370 Yenimahalle / ANKARA

Tel: 0312 354 91 31 (pbx)

Faks: 0312 354 91 32

e-posta: bilgi@tdv.com.tr

İSLAM HUKUKUNDA
İFTİRA

HASAN DOĞAN

Ankara - 2019

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	1
ÖNSÖZ	3
GİRİŞ	5
I. Konunun Önemi	5
II. Konunun Sınırlandırılması	6
III. Konunun Sunulması	7
IV. Konu ile İlgili Kaynakların Değerlendirilmesi	9
BİRİNCİ BÖLÜM	
İFTİRA KAVRAMI ve İFTİRA SUÇUNUN TARİHÇESİ	11
I. İftira Kavramı	13
A. İftira	13
B. Kazf	14
C. Şetm (Şetim)	15
D. Sebb (Sibâb)	16
E. İfk	16
F. Buhtân	17
II. İftira Çeşitleri	17
A. Zina İftirası	18
1. Kişinin Şahsına Yönelik Zina İftirası	18
2. Kişinin Nesebine Yönelik Zina İftirası	19
B. Zina Dışındaki Konulara Yönelik İftiralar	20
III. Modern Hukukta İftira ve Benzeri Suçlar	21
IV. Eski Hukuk Sistemlerinde İftira ve Benzer Suçlar	24
İKİNCİ BÖLÜM	
İFTİRA SUÇUNUN İSPATI	37
I. İftira Suçunda Korunan Hukukî Menfaat	39
II. İftira Suçunun Oluşumu	46
A. Genel Olarak İftira Suçunun Unsurları	47
1. Maddî Unsur	48
2. Manevî Unsur	50

3. Kanunilik Unsuru.....	55
B. Kazf Suçunun Unsurları	59
1. Zina İsnadı	60
2. Kazf Suçunun Tarafları	64
a. <i>Makzûfun Muhsan Olması</i>	64
b. <i>Kâzifte Bulunması Gereken Şartlar</i>	72
3. Suç Kastı	74
III. İftira Suçunun İspatlanması	75
A. İkrar	79
B. Şahitlerin Şehadeti	81
C. Yemin	90
1. Davacının Yemini	91
2. Şahitlerin Yemini	92
3. Davalının Yemini	92
a. <i>Kazf Dışındaki Had Davalarında Davalının Yemini</i>	93
b. <i>Kazf Dışındaki İftiralarda Davalının Yemini</i>	93
c. <i>Kazf Davalarında Davalının Yemini</i>	94
D. Diğer İspat Vasıtaları	95

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İFTİRANIN CEZASI	101
I. İftira Suçu için Öngörülen Cezalar	103
A. Kazf Suçu için Öngörülen Cezalar	104
1. Sopa Cezası	105
2. Şahitlikten Men Cezası	108
B. Diğer İftira Suçları için Cezalar	109
II. İftira Suçu ve Cezasını Etkileyen Sebepler	118
A. Ağırlaştırıcı Sebepler	118
1. Tekerrür	118
2. İctimâ	120
B. İftira Cezasını Hafifleten ve Düşüren Genel Sebepler	127
1. İftiracının İkrarından Dönmesi	129
2. İftiracının Ölmesi veya Ceza Ehliyetini Kaybetmesi	131
3. İftiracının İddiasından Rücu Etmesi ve Tövbesi	132
4. Mağdurun Affı, Sulh, Mağdurun İsnadı Kabulü	140
a. <i>Mağdurun Affı</i>	141
b. <i>Sulh</i>	145
c. <i>Mağdurun İsnadı Kabulü</i>	146
5. İftira Mağdurunun Ölmesi ve Dava Hakkının Tevârüsü	146
6. Şahitlerin Rücu Etmesi	148

7. Davanın Zaman Aşımına Uğraması	150
8. Haksız Tahrik	152
C. Sadece Kazfe Mahsus Cezayı Hafifleten ve Düşüren Sebepler	159
1. Makzûfun Muhsan Olmaması	159
2. Sanık ile Mağdur Arasında Usûl-Furû İlişkisi Bulunması	160
3. Liân ve Şahitlerden Birinin “Koca” Olması Durumu	161
a. <i>Liân</i>	161
b. <i>Şahitlerden Birinin “Koca” Olması Durumu</i>	166
D. İftira Cezasının Ertelenmesi	166
SONUÇ	169
BİBLİYOGRAFYA	173

KISALTMALAR

AD	Adalet Dergisi
AÜB	Ankara Üniversitesi Basımevi
AÜHFD	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AÜİFD	Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
bt.	Binti
c.	Cilt
CÜİFD	Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
çev.	Çeviren
der.	Derleyen
DEÜİFD	Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
DEÜM	Dokuz Eylül Üniversitesi Matbaası
DİA	Diyanet İslam Ansiklopedisi
GÜHFD	Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
GÜİFD	Gazi Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
h.	Hicrî
haz.	Hazırlayan
HMUK	Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanunu
İAD	İslami Araştırmalar Dergisi
İD	İslamiyat Dergisi
ing.	İngilizcesi
İÜHFD	İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
İÜHFM	İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Matbaası
KHAD	Kamu Hukuku Arşivi Dergisi
m.	Milâdî
mat.	Matbaa, Matbaası, Matbaacılık
MB	Milli Eğitim Basımevi
MİA	Milli Eğitim Bakanlığı İslam Ansiklopedisi

OMÜİFD	Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
ö.	ölüm tarihi
sad.	Sadeleştiren
TCK	Türk Ceza Kanunu
TDV	Türkiye Diyanet Vakfı
TDVYM	Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık
THL	Türk Hukuk Lügatı
yay.	Yayıncılık, Yayınları
(m.y.)	(Basıldığı) matbaa yok
(t.y.)	(Basıldığı) tarih yok
(y.y.)	(Basıldığı) yer yok

ÖNSÖZ

İşlemediği bir suçun faturasını ödemeye mahkûm edilmek, insanın başına gelebilecek en bedbaht durumlardan birisidir. İnsanlık tarihi kadar eski bir suç biçimi olan iftira, bireyler ve toplumlar için büyük bir tehdittir ve tarih, bu konuda yaşanmış acı tecrübelerle doludur. Özellikle peygamberler, insanları Allah hakkında iftirada bulunmaktan vazgeçmeye ve O'nun emirlerini yerine getirmeye davet ederken uğradıkları iftiralarla toplumları karşısında zor durumda bırakılmışlardır. İftiracıların bu suça yönelmelerinin arka planında, çoğu zaman, peygamberleri küçük düşürmek ve onları görevinde başarısız kılma düşüncesi yatmaktadır. Bu çerçevede özellikle Hz. Peygamber (SAV)'in eşi Hz. Âişe'nin maruz kaldığı iftira sebebiyle nazil olan ayetler ve kazfın cezalandırılmasına dair hukuki sürecin ayrıntılı biçimde Kur'ân-ı Kerîm tarafından belirlenmesi, İslam hukukunun suça bakışına zemin teşkil etmiş, bu suçun araştırılmasına farklı bir önem atfedilmiştir. İftira kime yönelirse yönelsin, dünyanın her köşesinde insanların daima maruz kalabilecekleri büyük bir tehlikenin çirkin yüzünden başka bir şey değildir.

Esasen bütün iftiralar, insanların şeref ve haysiyetlerini incitmektedir. Ayrıca toplumun etik değerlerine ve adaleti ikame etmekle görevli mercilere zarar vermektedir. İffete yönelen iftiraların meydana getirdiği hasar ise diğerlerinden çok daha farklı bir hususiyet arz etmektedir. Nitekim iftiradan sonra geriye kalan en incitici sonuç kuşqudur ve iffet üzerine düşen şüphe gölgesi, diğer iftiralardan çok farklı bir boyut taşımaktadır. İslam hukuku, bu çerçevede ortaya atılan insanı yaralayıcı her türlü isnada ispat zarureti yüklemiş, başta iffeti hedefleyen biçimi olmak üzere tüm iftiralara karşı hassas bir tavır almıştır.

HASAN DOĞAN İSLAM HUKUKUNDA İFTİRA

Bu çerçevede üzerinde çalışmayı önemli gördüğümüz iftira suçu ve cezasına dair çalışmamızı meydana getirirken engin bilgi ve tecrübesiyle yardımını esirgemeyen, Ana Bilim Dalı Başkanımız, Muhterem Hocam Prof. Dr. İbrahim Çalışkan'a ve Prof. Dr. Ahmet Ünsal'a teşekkürlerimi sunuyorum.

Hasan DOĞAN

Ankara, 2018

GİRİŞ

I. Konunun Önemi

“İftira”, tüm hukuk sistemlerinin belli şartlar altında yasaklandığı ve fâili için ceza öngördüğü bir fiildir. Dün olduğu gibi günümüzde de en çok icrâ edilen suçlar arasında yer almaktadır. İftira, en basit biçiminden en komplike olanına kadar, özünde yalan beyan bulunan, kişileri, toplumu, hatta yargıyı yanıltmayı amaçlayan bir niteliğe sahiptir. Özellikle iffet ve namusu hedef alan iddialar, kişilerin sosyal hayatında ve psikolojilerinde büyük yaralar açmaktadır.

Kamu ve birey haklarının iftira suçunda nasıl yansıma bulduğu meselesi, sadece İslam hukukunu değil, diğer hukuk sistemlerini de oldukça meşgul etmiştir. Özellikle İslam hukukunun iftiraya karşı hassas bir tavır takındığı bilinmektedir. Nitekim İslam hukuku, iftira suçunu, hem sınırları naslar ile çizilmiş hadlerin, hem de müeyyideleri idari/adlî mekanizmaya terkedilmiş tazirlerin ortak alanı olarak değerlendirmektedir. Konunun ele alınması, bu özgün yaklaşımın temellerini, felsefe ve hedeflerini kavramak bakımından büyük önem taşımaktadır.

Buna göre iftira suçu ve cezasıyla ilgili zihinlerde belirebilecek çeşitli istifhamlara şahit olmaktadır. İftira suçunun sınırları nedir? Kazf ve diğer iftiralar hangi ölçülere göre birbirinden ayrılmaktadır? Kazf için İslam hukukunun öngördüğü müeyyideler, diğer hukuk sistemlerinin düzenlemelerine göre ağır değil midir? Kazf ve diğer iftira suçlarının varlığıyla korunan hukukî menfaat/ menfaatler nelerdir? Kazf suçu, diğer hadler ile kazf dışındaki iftiralar diğer tazirlerle aynı statüde midir? Kazf dışındaki iftiralar, İslam hukukunun ihmal ettiği bir alan mıdır? İslam hukukçuları arasında kazf ve diğer iftiralara ilişkin ortaya çıkan fikir ayrılıkları, İslam hukuku için bir eksiklik nedeni veya zafiyet noktası mıdır? İslam hukukçularının kişisel suçların gizlenmesine dair tavrı, iftira suçu ve cezasına yönelik hassasiyet ile çatışmakta mıdır? Af ve tövbe konusu, iftira suçuyla